

ΜΙΚΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΣΤΡΩΜΑ ΜΕ ΤΟ ΘΗΣΑΥΡΟ

ΤΟΥ ΤΡΙΣΤΑΝ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΕΙΧΑΜΕ διαβάσει στην έφημερίδα μιά είδησι για κάποιον γέρο ζητιάνο, πού πέθανε και μέσα στο στρώμα του οποίου είχαν βρεθῆ ἕνα σωρό χαρτονομίσματα.

— Αὐτὴ ἡ είδησις, μᾶς εἶπε ὁ Τουνελέ, μοῦ θυμίζει τὴν ἱστορία τοῦ μπάρμπα Βιολῆ. Ἄν θέλετε νὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ...

Ὁ μπάρμπα Βιολῆς, λοιπὸν, εἶχε ἐπονομαστῆ ἔτσι ἀπὸ ἀνθρώπους χωρὶς φαντασία, γιατί ἀπλούστατα ζητιάνευε, παίζοντας βιολί κάτω ἀπὸ μιά πόρτα τῆς συνοικίας μου. Ἦταν ὀγδόντα κι' ἀπάνω χρονῶν κ' εἶχε χάσει τὸ ἕνα τοῦ πόδι σὲ κάποιο καρροδρομικὸ ἀτύχημα τὴν ἐποχὴ τοῦ Ναπολέοντος Γ'. Μὰ αὐτὸς τὸ ἐπεδείκνυε στοὺς διαβάτες λέγοντας πὼς ἦταν ἀνάπηρος τοῦ πολέμου τοῦ 1870. Τελευταῖα ὅμως, μετὰ τὸν εὐρωπαϊκὸ πόλεμο, θέλησε νὰ δώσῃ στὸ σακατιλίκι του ἐπικαιρότητα κι' ἔλεγε πὼς ἦταν θῦμα τοῦ βομβαρδισμοῦ τῶν γερμανικῶν ἀεροπλάνων.

Ὁ διαβάτης πού τὸν ἐλεεοῦσε πὶὸ ταχτικὰ ἀπ' ὅλους ἦταν ὁ νεαρός μου ἐξάδελφος Ἐρρίκος Πικτόν, δημόσιος ὑπάλληλος πού μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ εἶχε παντρευτῆ. Ὁ Ἐρρίκος δὲν περνοῦσε ποτέ μπρὸς ἀπ' τὸ μπάρμπα Βιολῆ χωρὶς νὰ τοῦ βάλῃ στὸ χέρι του πότε δυὸ, πότε τρεῖς καὶ πότε πέντε δεκάρες.

Ἐνα βράδυ, λοιπὸν, πού εἶχα φάει στὸ σπῆτι τοῦ Πικτόν, σχολιάσαμε, ὅπως τώρα καλὴ ὥρα, μιά είδησι τῆς έφημερίδος πού ἔγραφε γιὰ κάποιον ἄλλο ζητιάνο, ὁ ὁποῖος εἶχε πεθάνει ξαφνικὰ καὶ στὴ σοφίτα τοῦ ὁποῖου εἶχαν βρῆ μιά ὀλόκληρη περιουσία. Μιλῆσαμε ἐπὶ τῆ εὐκαιρία καὶ γιὰ τὸν μπάρμπα Βιολῆ καὶ εἶπα σὲ κάποια στιγμή, ὅτι δὲν ἦταν καθόλου ἀπίθανο νὰ εἶνε κι' αὐτὸς ἀπὸ τοὺς πλούσιους ἐπαίτας.

Τὰ λόγια μου αὐτὰ ἔκαναν αἰ-

Ἄτικῆς.

Ὁ πυρετός του ἦταν τόσο μεγάλος, ὥστε τὴν ἴδια κιόλας ἡμέρα τῆς ἀφίξεώς του, αὐτὸς ὁ ἀχόρτος γος ταξιδιώτης, εἶχε ἐπισκεφθῆ ὅλα σχεδὸν τὰ ἔνδοξα ἐρείπια: τὴν Ἄκρόπολι, τὸ Θησεῖο, τὴν Πνῦκα, τὸν Ἄρειο Πάγο καὶ τὸ λόφο τῶν Μουσῶν.

Πέρασε τὶς 24, 25 καὶ 26 Αὐγούστου ἐξετάζοντας ἕνα ἕνα τὰ ἐρείπια αὐτὰ πού δοξάζουν περισσότερο τὴν πόλι τοῦ Θησεῶς καὶ τοῦ Σόλωνος ἀπ' ὅτι ἐδόξασαν τὴν ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ὅλες ἡ κατακτήσεις της.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες ὀλόκληρες, ἡ καρδιά του ἔπαλλε ἀπὸ χορὰ κι' ἐνοιώθε σχεδὸν ντροπὴ ὁ μεγαλοφυῆς αὐτὸς συγγραφεὺς μὲ τὴ σκέψι ὅτι πατοῦσε τὸ πόδι του στὸ χῶμα πού εἶχαν πατήσει ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων καὶ ὁ Φειδίας! Ὁ ἠρωϊσμός της Σπάρτης καὶ ἡ ἀσύγκριτη χάρις τῶν Ἀθηνῶν τὸν εἶχαν κάνει νὰ καταλάβῃ ὅτι «ὁ Παρθενῶν δὲν τιμοῦσε τοὺς ψευδεῖς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων», μὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου».

Τέλος, τὴ νύχτα τῆς 26 πρὸς τὴν 27 Αὐγούστου ὁ Σοκράτης ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθήνας.

Ἐφευγε ἀπὸ τὴν ἱερὰ αὐτὴ γῆ μὲ τὸ πνεῦμα του γεμάτο ἀπὸ τὴ λαμπρότητα τοῦ παρελθόντος της, μὰ μὲ τὴν καρδιά πληγωμένη γιὰ τὴν σύγχρονη κατάκτησί της. Τέτοια αἰσθήματα, σὲ μιά καρδιά τόσο εὐγενική, δὲν ἦταν δυνατόν νὰ σβῆσουν ποτέ... Καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ξεπᾶσαν σὲ δυνατὲς κραυγὲς μετὰ εἴκοσι χρόνια, ὅταν ὁ Σατωμπριὰν ἐξέδωσε τὸ «ὑπόμνημα γιὰ τὴν Ἑλλάδα», στὸ ὁποῖο ἐξώρκιζε τὴν Εὐρώπη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος... Τὸ ὑπόμνημά του αὐτὸ εἶνε ἕνας λιβελλὸς ἐναντίον τῆς ὑποκριτικῆς διπλωματίας τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων κι' ἕνας ὕμνος γιὰ τὴ χώρα μας.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει ἐκεῖ:

«Τὶ τὰ θέλετε τὰ ἄσκοπα καὶ ἀνόητα λόγια, πολιτικάντηδες: Ἐνα μονάχα σπαθὶ ἂν τρανταχτῆ γιὰ τὴν ἱερὴ αὐτὴ ὑπόθεσι θ' ἀξίζη περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς λόγους τῆς γῆς: ὁ θεῖος λόγος εἶνε ἡ ρομφαία!»

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

σθῆσι στὸ ζεῦγος Πικτόν κι' ἀμέσως, τὴν ἄλλη μέρα κιόλας, ἐξαπόλυσαν στὴ γειτονιά τὴν ὑπρέτριά τους Ὁκταβία γιὰ νὰ συγκεντρώσῃ πληροφορίες γιὰ τὸν μπάρμπα Βιολῆ.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὶς πληροφορίες τῆς Ὁκταβίας, ὁ μπάρμπα Βιολῆς κατοικοῦσε σὲ μιά καμαρούλα, στὴ σοφίτα κάποιου παληόσπιτου. Τὴν εἶχε ἐπιπλώσει μόνος του μ' ἕνα στρώμα, μ' ἕνα μπουφέ καὶ τρεῖς παληοκαρέκλες, ὅλα ἀγορασμένα γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί στὸ Δημοπρατήριο.

Ἡ Ὁκταβία ἐπίσης εἶπε ὅτι ὁ ἀνάπηρος ἦταν βαθεῖα συγκινημένος γιὰ τὶς ταχτικὲς ἐλεημοσύνες τοῦ κυρίου της κι' ὅτι τὸν εὐγνωμονοῦσε γι' αὐτὸ πολὺ. Ἀπεκάλυψε ἀκόμα ὅτι ὁ μπάρμπα Βιολῆς δὲν εἶχε παντρευτῆ ποτέ του, ὅτι δὲν εἶχε κανένα συγγενῆ στὸν κόσμον κι' ὅτι κατὰ συνέπειαν ἦταν ἐλεύθερος νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσία του, ἂν εἶχε, ὅπως ἤθελε.

Ἐπειτ' ἀπὸ λίγες μέρες, ἕνα πρωὶ πού ἡ Ὁκταβία εἶχε βγῆ ἔξω γιὰ ψώνια, ξαναγύρισε στὸ σπῆτι λαχανιασμένη κι' ἔδωσε στοὺς κυρίους της ἕνα χαρτί χαρτοσημασμένο, γεμάτο ἀπὸ τὸ τρεμάμενο γράψιμο τοῦ μπάρμπα Βιολῆ κ' ὑπογεγραμμένο μὲ τὸ πραγματικὸ του ὄνομα. Ἦταν ἡ διαθήκη του, διὰ τῆς ὁποίας ἄφηνε στὸ ζεῦγος Πικτόν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του...

— Μοῦ τὴν ἔδωσε ὁ ἴδιος, ἐξήγησε ἡ ὑπρέτρια στοὺς κυρίους της. Μὲ ἔβαλε μάλιστα νὰ ὀρκιστῶ πὼς δὲν θὰ σᾶς τὴ δεῖξω ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του. Μὰ ἐπειδὴ φοβᾶμαι μήπως τὴ χάσω, προτιμῶ νὰ σᾶς τὴν δώσω.

Ὁ Πικτόν φύλαξε τὴ διαθήκη στὸ γραφεῖο του, ἂν καὶ δὲν τῆς ἔδωσε καὶ πολὺ μεγάλη σημασία... Μὰ ξέρει κανεὶς τί γίνεται καμμιά φορὰ...

Κι' ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ὁ Πικτόν αὐξήσε κατὰ πολὺ τὶς ἐλεημοσύνες του στὸν μπάρμπα Βιολῆ. Τοῦ ἔδινε τώρα ἀπὸ ἕνα κι' ἀπὸ δυὸ φράγκα.

Μὰ ὁ μπάρμπα Βιολῆς φαινόταν πὼς δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πεθάνῃ... Κάθε πρωὶ, καθημερινές — Κυριακές, βρισκόταν στὸ πόστο του. Ἀψηφοῦσε τὴ βροχὴ, τὸ χιόνι, τὸ χαλάζι, τὸν ἄνεμο, τοὺς κυκλώνες κι' ὅλες τὶς θεομηνίες. Καὶ χρειάστηκε τέλος ἐν' αὐτοκίνητο, ὀδηγούμενο ἀπὸ τὴ Μοῖρα καὶ περιφρονώντας ὅλες τὶς ἀστυνομικὲς διατάξεις, ν' ἀνεβῆ στὸ πεζοδρόμιο ὅπου ζητιάνευε ὁ Βιολῆς, νὰ τὸν πλακώσῃ καὶ νὰ τὸν στείλῃ στὰς αἰωνίους μονὰς.

Αὐτὸ τὸ περιστάτικὸ ἔγινε ἔξη-ἑπτὰ μῆνες μετὰ τὴν παράδοσι τῆς διαθήκης στὸ ζεῦγος Πικτόν. Ὁ Πικτόν τὴν ἔδειξε τότε κι' ἔτσι πῆρε τὰ λιγοστά πράγματα τοῦ μπάρμπα Βιολῆ σπῆτι του.

Ἡ πρώτη του φροντίδα τότε ἦταν ν' ἀνοίξῃ τὸ στρώμα τοῦ ζητιάνου μπροστὰ στὴ γυναῖκα του, σ' ἔμένα καὶ στὴν πονηρὴ ὑπρέτρια Ὁκταβία... Καὶ τί νομίζετε πὼς βρῆκε;

— Ἀπολύτως τίποτε, εἶπε κάποιος.

— Γελιέσαι πολὺ, τοῦ ἀπάντησε ὁ Τουνελέ. Βρῆκε πεντακόσια τραπεζογραμμάτια τῶν χιλίων φράγκων.

Ἄκουστε ἀκόμα, ἐπρόσθεσε. Δὲν τελείωσα... Μόλις φάνηκαν τὰ χιλιόφραγκα, ἡ Ὁκταβία ἄλλαξε τὰ ἑπτὰ χρώματα τῆς ἱριδος καὶ σωριάστηκε κάτω λιπόθυμη... Τὸ ἴδιο δὲ θὰ πάθαινε κι' ὁ μπάρμπα Βιολῆς, ἂν ζοῦσε καὶ ἦταν ἐκεῖ... Κι' ὁ λόγος εἶνε ἀπλούστατος... Ἡ ὑπρέτρια κι' αὐτὸς εἶχαν δημιουργήσει τὴν ἱστορία τῆς διαθήκης, γιὰ νὰ τραβᾶνε λεφτὰ ἀπὸ τοὺς Πικτόν καὶ νὰ τὰ μοιράζονται κατόπιν. Μὰ οὔτε ὁ ζητιάνος, οὔτε ἡ ὑπρέτρια ἤξεραν πὼς μέσα στὸ στρώμα τοῦ πρώτου ὑπῆρχαν πεντακόσια χιλιόφραγκα. Τὸ εἶχε ἀγοράσει, ὅπως σᾶς εἶπα, ἀπὸ τὸ Δημοπρατήριο καὶ προερχόταν ἀπὸ κάποιον γέρο φιλάργυρο, ὁ ὁποῖος ἔκρυβε ἐκεῖ μέσα τὰ λεφτὰ του κι' ὁποῖος εἶχε πεθάνει ξαφνικὰ χωρὶς νὰ προφτάσῃ ν' ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικὸ του σὲ κανένα...

Ἐτσι ὁ μπάρμπα Βιολῆς ζητιάνευε καὶ περνοῦσε ἐπὶ χρόνια μιά πανάθλια ζωὴ καὶ κάθε βράδυ πῆγαινε καὶ κοιμόταν σ' ἕνα στρώμα μὲ πεντακόσια χιλιόφραγκα.